

به نام خداوند جان و خرد

سخنی در آغاز

گسترش روز افزون سازمانهای تولیدی و بازرگانی فرش دستباف ایران، موجباتی را برای استفاده بیشتر از دانش «مدیریت» در زمینه بهبود بهره‌وری این صنعت به وجود آورده است. از طرفی براساس نظام آموزش دانشگاهی، درسی به نام «مدیریت تولید فرش» در برنامه گنجانیده شده و دانشجویان رشته کارشناسی فرش در طول دوره چهار ساله، واحد مذکور را می‌گذرانند.

در کتاب حاضر که به سفارش و همکاری سازمان «سمت» تدوین گردیده کوشش شده است که از دریچه یک هنر صناعی و سنتی یعنی «فرش دستباف» به مسائل «مدیریت» نگریسته شود. در واقع در این نگاه، عناصر مدیریت به عنوان «وسیله و ابزار» در اختیار صنایع فرش که «هدف و زمینه اصلی» است قرار گرفته است. بخش آغازین این کتاب به تعریف و خلاصه تاریخی اختصاص دارد. پس از تعریف واژگان «فرش» و «مدیریت» پیشینه اداره امور فرش در دوره‌های مختلف، همچنین پیشینه دانش مدیریت در مکتبهای متفاوت به طور مختصر بازگو می‌شود. می‌دانیم که وظایف اصلی مدیریت، زمینه‌ساز و مقدمه وظایف سازمانی مدیریت است. از این رو، در بخش دوم کتاب، وظایف اصلی و اساسی مدیریت در پنج فصل به ترتیب: برنامه‌ریزی، سازماندهی، تأمین نیروی انسانی، هدایت و نظارت و کنترل به طور فشرده و گذرا با ذکر نمونه‌های موردی و ارائه گزارشهایی از مجتمع هنر و صنعت فرش ایران بررسی شده است تا برای دانش‌پژوهان این رشته مفید باشد. در بخش سوم کتاب از وظایف سازمانی مدیریت یعنی وظایفی که به تبع واحدهای سازمانی بر عهده مدیریت قرار دارد سخن رفته است. در این بخش وظیفه بسیار مهم «مدیریت تولید فرش» در دو مبحث جداگانه بیان شده است. در مبحث اول، فرایند تولید فرش و در مبحث دوم، افزایش بهره‌وری تولید فرش، به همراه مسائلی چون قیمت تمام‌شده، ارزش افزوده، ارزیابی فرشهای تولیدشده، نقطه سر به سر، تقاضای مصرف‌کنندگان و افزایش بهره‌وری مورد نظر قرار گرفته است.

پایان بخش کتاب، ذکر مشکلات کلی و فشرده این صنعت با ارائه راه‌حلهایی جهت سامان‌یافتن و شکوفایی آن است. امید است به خواست پروردگار توانا با بهره‌گیری بیشتر از دانش «مدیریت» و استفاده از آخرین شیوه‌های «فرش پژوهی» مجتمع عظیم هنر و صنعت ملی فرش دستباف ایران به «بهره‌وری کامل» دست یابد.

در خاتمه، از مسئولان محترم سازمان (سمت) و گروه هنر آن و همچنین از همکاران ارجمندم در شرکت سهامی فرش ایران، میز فرش، موزه فرش، سازمان صنایع دستی، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت تعاون و مرکز توسعه صادرات و همچنین برخی از دانش پژوهان و دوستان دیرینه‌ام در سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و دانشکده مدیریت که نکاتی را در تهیه این کتاب یادآوری کرده‌اند، سپاسگزارم.

فضل الله حشمتی رضوی